

בבית המשפט העליון

רע"פ 7953/11

לפני: כבוד השופט א' רובינשטיין

המבקשים: 1. חברת פ.מ.מ מתכות בע"מ
2. חברת מ.א.י.א מתכות בע"מ
3. ארנון פרי

נגד

המשיבה: מדינת ישראל - רשות המיסים בישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו מיום 14.9.11 בתיק ע"פ 959-05-11 שניתן על ידי הנשיאה ברלינר והשופטים: קרא וכבוב

בשם המבקשים: עו"ד ש' קליין; עו"ד נ' תל-צור; עו"ד י' ליפס

החלטה

א. בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב (הנשיאה ברלינר והשופטים קרא וכבוב) מיום 14.9.11 בתיק ע"פ 959-05-11, בגדרו התקבל ערעור המשיבה על פסק דינו של בית משפט השלום בתל אביב (סגן הנשיאה אפרתי) מיום 17.4.11 בתיק ת"פ 1183/04. עניינו של התיק - כתב אישום שהוגש נגד המבקשים בגין עבירות מס, ביטולו על-ידי בית משפט השלום, והפיכת החלטת הביטול על-ידי בית המשפט המחוזי.

ב. המבקשת 1 והמבקשת 2 הן חברות הנמצאות בבעלותו של המבקש 3, אשר היה גם מנהלן בתקופה הרלבנטית לאישומים. בשנת 2004 הוגש כתב האישום, המייחס למבקשים שורה של עבירות מס. לפי הנתען בו, סכום החשבוניות הפיקטיביות שהנפיקו יחד המבקשים 1 ו-3 עומד על כ-5,000,000 ש"ח, וגובה מס התשומות שקוּזו בגינן עומד על כ-750,000 ש"ח; גובה סכום החשבוניות הפיקטיביות שהנפיקו יחד המבקשים 2 ו-3 יחד עומד על כ-6,000,000 ש"ח, וגובה מס התשומות שקוּזו בגינן עומד על כ-850,000 ש"ח.

ג. ביום 17.4.11 הורה בית משפט השלום על ביטול כתב האישום נגד המבקשים ועל זיכויים מכל המיוחס להם, מחמת הגנה מן הצדק. לפי קביעת בית המשפט, סירבה המשיבה להעביר למבקשים חומר חקירה רלבנטי משך תקופה ארוכה, והחומר הועבר אך בשלב פרשת ההגנה; זאת, כאשר המבקשים ביקשו פעם אחר פעם את החומר הרלבנטי, אולם ללא הועיל. בית המשפט דחה את טענת המשיבה, לפיה הועמד החומר לרשות המבקשים לפני זמן רב, בציינו כי הדבר לא הוכח. עוד נדחתה טענת המשיבה, לפיה אין מדובר בחומר חקירה שכן אין לו השלכות למחלוקת נשוא העניין, בציינו כי לחומר השלכה ממשית לניהול הגנת המבקשים. בית המשפט קבע, כי אמנם לא הוסתר החומר במכוון, אולם מדובר בפגם בהתנהלות המשיבה, הפוגע באופן מהותי בזכות המבקשים לניהול הליך הוגן, באופן שאינו ניתן לריפוי בדרך אחרת פרט לביטול כתב האישום וזיכוי המבקשים מכל המיוחס להם.

ד. ביום 14.9.11 קיבל בית המשפט המחוזי את ערעור המשיבה, ביטל את פסק דינו של בית משפט השלום, והחזיר את התיק להישמע בפני בית משפט השלום. לפי קביעתו העובדתית של בית המשפט המחוזי, אמנם העבירה המשיבה חומר מסויים אך בשלב פרשת ההגנה, אולם העברה זו נעשתה בטעות, שכן המשיבה הודיעה למבקשים על קיומו של החומר מספר שנים קודם לכן וכן הודיעה להם על האפשרות לצלמו; באי כוח המבקשים לא צילמו את החומר במועדו, ומכאן נבע העיכוב בהעברתו. עם זאת, בשל ספק מסויים שנותר בשאלה האם הועברה אחת מן ההודעות בשעתו או רק בעת פרשת ההגנה (הודעתו של עורד פינקלשטיין), בחן בית המשפט את ההודעה לגופה. נקבע, כי "ההודעה כללית ביותר, אינה יורדת לפרטים ואינה משנה את התמונה". עוד נקבע, כי אין צורך לבדוק את משקלה של הודעה נוספת אשר נטען להעברתה המאוחרת (הודעה של נורית לויין), שכן טענה זו הועלתה במעמד הערעור בלבד.

ה. מעבר לצורך קבע בית המשפט, כי עיון במלוא החומר שנטען להעברתו המאוחרת, לרבות זה שנקבע כי הועבר לידיעת המבקשים בזמן, מעלה, כי אין בו ערך ממשי לניהול הגנת המבקשים, ואם נפל פגם כתוצאה מהעברת החומר באיחור - מדובר בפגם מזערי. על כן, כנפסק, אין מדובר בפגיעה ההולמת את ביטול כתב האישום, בהתאם למבחני דוקטרינת ההגנה מן הצדק שהתפתחו בפסיקה ועוגנו בסעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), תשמ"ב - 1982. על כן קבע בית המשפט, כי יש להחזיר את התיק לשמיעה בבית משפט השלום, אף שציינ כי הוא מודע לבעייתיות הנובעת מהימשכות ההליכים עד כה, וההימשכות העתידה כתוצאה מפרישתו של סגן הנשיא אפרתי והעברת התיק למותב חדש. עם זאת, נסיונותיו של בית המשפט המחוזי להביא את הצדדים להסכמה אשר תייתר את הימשכות ההליכים הנוספת עלו בתוהו, ועל כן הוחזר התיק לבית משפט השלום.

הבקשה

ו. נטען, כי בקשה זו מעלה חשיבות משפטית וציבורית באופן המצדיק מתן רשות ערעור בגלגול שלישי, וזו שאלת יישומה של דוקטרינת ההגנה מן הצדק בתחום העברתם של חומרי חקירה. בהמשך לכך נטען, כי עניין זה אמנם נדון בערכאות השונות, אולם טרם התברר בבית המשפט העליון, ומכאן חשיבות הבקשה. לגופם של דברים נטען, כי שגה בית המשפט המחוזי בקבעו שההודעות הועברו לידיעת המבקשים במועד, וכי לא היה בהן כדי לסייע בניהול הגנתם.

דיון והכרעה

ז. לאחר עיון, אין בידי להיעתר לבקשה. סוגיית ההגנה מן הצדק, גם בהקשר הספציפי דנא, היא אמנם נושא בעל חשיבות שאין להקל בו ראש, ואולם אין מדובר בנושא אשר טרם נדון בפני בית משפט זה. הסוגיה זכתה לעיגונה העיקרי בע"פ 4855/02 מדינת ישראל נ' בורוביץ', פ"ד נט(6) 776, ולאחר מכן בחקיקת סעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי. כמו כן, כפי שציינ בית המשפט המחוזי, קבע בית משפט זה כי חקיקת הסעיף לא הביאה לשינוי של ממש בהלכת בורוביץ', והכללים שנקבעו בה עומדים בעינם (ע"פ 5672/05 טגר נ' מדינת ישראל (לא פורסם)), פסקה 111 לפסק דינה של השופטת ברלינר).

ח. בנוסף, בית משפט זה דן בסוגיה זו לא פעם לאחר מכן, ומטבע הדברים נתונה הדוקטרינה להמשך מחשבה ופיתוח (ראו ע"פ 371/06 פלוני נ' מדינת ישראל (לא

פורסם), פסקה 8 לפסק דינו של השופט לוי; ע"פ 3821/08 שלומוב נ' מדינת ישראל (לא פורסם), פסקאות 26-29 לפסק דינו של השופט ג'ובראן; ע"פ 4988/08 פרחי נ' מדינת ישראל (לא פורסם) - פסקה 10 לפסק דינו של השופט לוי; ע"פ 5124/08 ג'אבר נ' מדינת ישראל (לא פורסם)). יתרה מכך, וכאמור, אף הסוגיה הקונקרטית של ביטול כתב אישום מפאת אי-העברתם של חומרי חקירה התבררה בבית משפט זה (ע"פ 10179/01 ג'אברין נ' מדינת ישראל (לא פורסם), פסקה 15 (להלן עניין ג'אברין); ע"פ 4765/98 אבו סעדה נ' מדינת ישראל, פ"ד נג(1) 832). על כן אין בקשה זו מעוררת סוגיה משפטית או ציבורית חדשה המצדיקה דיון בגלגול שלישי. ער אני לכך שקיומה של הדוקטרינה והאפשרות הסטטוטורית והפסיקתית להעלותה שובי לב, שכן לא אחת, אם בהתמשכות טיפול ברשויות ואם מטעמים אחרים, נופלים פגמים בעבודת הרשויות והנאשמים מנסים לעשות בכך שימוש כידם הטובה; וכנאמר מכבר, "אין חקר לתבונת סניגור מוכשר" (מפי השופט – כתארו אז – אולשן בע"פ 35/60 מלכה נ' היועץ המשפטי, פ"ד 429, 433). חזקה כי העתיד יביא לדוקטרינה פיתוחים נוספים, כאמור,

ט. אף לגופם של דברים - על פי קביעתו העובדתית של בית המשפט המחוזי (ולא מצאתי כל טעם להתערב בקביעותיו המפורטות בגלגול שלישי), גם אם אכן הועבר חלק מן החומר באיחור, אין מדובר בחומר שיש בהיעדרותו כדי לפגוע באופן ממשי בהגנת המערער ובזכותו להליך הוגן. כך קבעה השופטת נאור בעניין דומה:

"ההגנה איננה טוענת כי התביעה העלימה ממנה מידע בזדון... זיכוי... בשל התקלה שלא היתה לה השפעה על יכולת הנאשמים להתגונן הוא בלתי ראוי. נראית לי עמדת בית המשפט המחוזי כי בנסיבות כאלה אין הצדקה לזיכוי מחמת הגנה מן הצדק" (עניין ג'אברין, פסקה 15).

בית משפט זה ציין לא פעם, כי אין די בקיומו של פגם בהליך הפלילי כדי להביא לזיכוי נאשם או ביטול הרשעתו; נדרש, כי הנאשם יצביע על פגיעה ממשית בזכותו להליך הוגן כתוצאה מאותו הפגם (רע"פ 3915/11 מגלשווילי נ' מדינת ישראל (לא פורסם), פסקה יב; רע"פ 5333/11 פלוני נ' מדינת ישראל (לא פורסם), פסקה ט'). לא השתכנעתי כי אלה פני הדברים בענייננו, ועל כן החזרת התיק לבית משפט השלום מתבקשת. הדברים נאמרים מבלי להקל ראש בחובת התביעה למסירת חומר חקירה כדין, ומבלי להניח כי לא יהיו מקרים שבהם תתקבל טענת הגנה מן הצדק בהקשר לכך, בהגיע מים עד נפש ומחדלים עד זעקה. אך לא כן בנידון דידן, מבחינת הפגם ועוצמתו.

י. סוף דבר, אין בידי להיעתר לבקשה. בירור במערכת נט המשפט מעלה כי התיק נקבע להמשך שמיעתו בבית משפט השלום ביום 1.12.11 בפני השופטת מרגולין-יחידי. בשים לב להימשכות ההליכים עד כה - כ-7 שנים מאז הוגש כתב האישום - יתבקש בית משפט השלום להחיש את שמיעתו במידת האפשר, ואני מקדים לו תודה.

יא. בנתון לכך איני נעתר לבקשה.

ניתנה היום, ד' כסלו התשע"ב (30.11.11).

ש ו פ ט